

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini

Hollen, Godescalcus

Nurmberge, 1521

VD16 H 4471

Non assumes nomen dei inuanum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30748

Preceptum Secundum

Epirauit: et ab omnibus insepultus relinquitur et a patris excoletur: et de corio suo regi per sarum subtrahitur: ut illius exemplo discant alij non esse blasphemandum deo et sanctis eius. **T**ertio non debemus blasphemare spiritum sanctum. ut dicitur Mat. xij. Qui dixerit uerbum blasphemie in spiritum sanctum: non remittetur ei neque hic neque in futuro seculo. Idem dicitur Mat. xxj. Et allegat. xxv. dist. ca. qlis. Dicit Augustinus in li. de peccato in spiritum sanctum quod in omnibus sacris scripturis nulla inuenitur questio maior et difficilior ista. In predicto tamen libro hanc questionem sic soluit. Quod non omnia blasphemata nec non omnia uerba quod quis loquitur contra spiritum sanctum est irremissibile hic et in futuro: quod si sic esset: tunc omnes qui contradicunt dono christi et ecclesie unitati siue pagani siue iudei siue heretici siue scismatici: cum tales contra spiritum sanctum dicunt: contra ecclesiam dicunt nunquam remissione consequerentur nunquam lucrare ecclesia. Quod absit uisum tamen dura ab ore christi processerit: quod uult omnes homines saluos fieri: et ad penitentiam reuocare. Dicitur ergo indefinite. Qui dixerit uerbum contra spiritum sanctum non remittetur ei in hoc seculo neque in futuro. Per quod dicitur intelligi quod non omnia uerba dicta contra spiritum sanctum: sed aliquod uerbum quod neque hic neque in futuro seculo remittetur. Quod ostendit Augustinus. quod sit cor impenitens: quod esse non credit ueniam peccatorum: et habet cor induratum. Tale cor peccat contra spiritum sanctum: quoniam in tali duricia perseverat usque ad mortem: et sic tale peccatum non remittetur ei hic neque in futuro seculo: sed de nullo est tamen desperandum. Hodie enim quis est paganus et cras christianus: hodie iudeus et cras fidelis: hodie hereticus et cras catholicus. **Q**uarto non debemus blasphemare euangelium dei et sacros canones: quod ille spiritum sanctum blasphemat qui sacris canonibus derogat. ut patet xxv. q. j. c. violatores. Et uerbum domini tunc blasphematur cum contemnitur. ut dicitur xxxij. q. v. c. Lii caput. Refert Petrus Damianus quod in Burgundia erat quidam clericus superbus et ambitiosus quod quandam ecclesiam sancti Mauricii sibi usurpauerat quidam potente milite sibi multum obsequente. Dum autem quidam die missa cantaret et in fine euangelij diceret. **D**is qui se exaltat humiliabit: euangelium derisit di-

cens: falsum est. Nam si ego me meis hostibus humiliasset: tot hodie diuitias ecclesie non haberem. Et ecce fulmen instat gladius in os eius: per quod uerba blasphemie euomit introiit: et subito eum extinxit. hec in uita. sancti Mauricii. **N**on assumes nomen dei in uanum.

A decem qui peccant contra illud preceptum: sunt qui transgrediuntur uota sua que deo promiserunt quod magis est quam iuramentum. ut dicitur per sanctum Thome. ij. q. lxxxix. articulo. viij. dist. quod obligatio uoti causatur ex fidelitate quam deo debemus. scilicet ut ei promissum soluamus. Obligatio autem iuramenti causatur ex reuerentia quam debemus et ex qua tenemur quod verificemus illud quod per nomen eius promissimus. **D**is autem infidelitas irreuerentia continet: sed non conuertitur. Videtur enim fidelitas subiecti ad deum maxime esse reuerentia. Ideo uotum ex ratione sua magis est obligatorium quam iuramentum. Ergo magis peccat transgressor uoti quam per iuramentum. Dicit magister sententiarum. lib. iij. dist. xxxvi. quod uotum aliud est commune: aliud singulare. **C**omune. id est quod faciunt homines in baptismo cum spondent renunciare diabolo et pompis eius. Singulare cum quis sponte promittit seruare uirginitatem aut obedientiam aut aliquid huiusmodi. Singulare uotum aliud est priuatum: aliud solenne. Priuatum est in abscondito factum: solenne in conspectu ecclesie. Solennisatur uotum dupliciter. Aut per sacri ordinis susceptionem vel approbationem religionis professionem. ut patet. li. vi. de uoto. et uoto. re. c. unico. Illud impedit matrimonium contrahendum. et dirimit contractum. ut dicitur ibidem. Immo si contradixerint actu sunt excoicati. ut patet in de. de consanguinitate. et affinitate. c. unico. **E**os qui diuino timore postposito in animarum suarum periculum scienter in gradibus consanguinitatis et affinitatis constitutione canonica interdictis: aut cum monialibus contrahere matrimonialiter non uerentur: nec non religiosos et moniales aut clericos in sacris ordinibus constitutos. in monia pertrahentes: et iter eas scienter eadem celebrantes refrenare metu pene ab huiusmodi eorum temeritatis audacia cupientes ipsos excoicationis sententia ipso facto discernimus subiacere. **H**ec ille. **D**ocumentum

¶ primū qui nō est sui iur̄ ac p̄t̄is nō potest se obligare voto sc̄ritatis. Inud documentū pbat. s. Tho. in. iiii. sen. dist. xxxvij. dicens q̄ nemo debet facere sacrificiū de alieno. ergo zc. Itē tenet. ij. q. lxxxvij. arti. viij. dicens: q̄ nullus p̄t̄ se firmiter obligare ad id q̄d i voluntate est alteri. Et quicūq̄ est subiect⁹ nō est sue p̄t̄is. Ideo nō p̄t̄ se p̄ votū firmit̄ obligare ad id sine cōsensu superioris. Sequitur correlarie. P̄mo q̄ seruus non p̄t̄ vouere fm̄ Tho. vbi supra: q̄ est i p̄t̄e dñi quantū ad personales actiōes. Sc̄do sequit̄ q̄ non p̄t̄ se obligare voto monach⁹: q̄ est in p̄t̄e prelati sui. Itē nullū votū nec peregrinatiōis nec ieiunij est firmū nisi de cōsensu sui prelati: q̄ nō est sue p̄t̄is. Immo si aliquid añ irotū religiōis faceret cessat. vtz de vo. z vo. re. ca. scripture. vbi dicit̄. Reus fracti voti aliq̄ten⁹ nō h̄i qui tpale obsequiū i perpetuā nosc̄it̄ religiōis obseruāt̄is cōmutare. Non em̄ est illa nec̄ria certi delicti satisfactio: cui⁹ totū vite t̄ps obediēt̄ie impeditur sui cōditor̄. de pe. dist. i. his auctoritatib⁹.

¶ Tertio sequit̄: q̄ neq̄ pueri possunt vouere. fm̄ Tho. vbi. s. z hoc duplici rōne. P̄mo: q̄ vt in plurib⁹ patiunt̄ rōnis defectū: hoc t̄n cōtingit in aliq̄bus accelerari. Sc̄cundo: q̄ sunt in p̄t̄e parentū vel tutorū. Itē eorū vota nō sunt obligatoria: si p̄r vel tutor contradixerit. Itē d̄ Deut. xxx. Mulier si q̄pp̄ia vouerit z iuramēto cōstrinxerit: que est in domo p̄ris sui z in etate puelari: z si cognouit p̄r votū q̄d pollicita est z iuramentum quo obligauit aiam suam z ta cuerit: voti rea erit. Si autem statim vt au dierit cōtradixerit pater: z vota z iuramēta ei⁹ irritauerit: nec obnoxia tenebit̄ sp̄sioni eo q̄ p̄tradixerit p̄r. Idē est de filio i domo p̄ris añ annos. xvij. qui non p̄t̄ vouere cōtinentiā: sed si vouet aliud q̄ continentie votū obligat̄: nisi pater cū hoc viderit cōtradixerit z reuocet statim. vt patet xxxij. q. ij. ca. mulier. Quia q̄ potest se obligare diabolo: p̄t̄ se obligare deo. vt patet de delictis puerorū. Querit san. Tho. vbi supra. vtrū filius familias postq̄ puenit ad pubertatem vouere possit. R̄ndet. Qui uenit ad annos pubertatis: quātū ad ea que

pertinēt ad suam p̄sonā: puta q̄ p̄ votū obliget se religiōi: vel q̄ m̄imoniū cōtrahat nō autē est sue p̄t̄is quantū ad dispōnem domesticā: vñ circa hoc non potest vouere aliq̄d q̄d sit ratū sine cōsensu p̄ris. Idez est de filia q̄ est in domo p̄ris. vtz. s. Quarto sequit̄ q̄ neq̄ mulier maritata: quia ē sub p̄t̄e viri. Gen. iij. sub p̄t̄e viri erz. Itē d̄ Deut. xxx. Mulier si maritū habuerit z uerit aliq̄d z semel verbū de ore ei⁹ egrediens aiam illi⁹ obligauerit iuramēto q̄ die audierit vir z non contradixerit: voti rea erit: reddat quodcūq̄ promiserat. Si autē audiens statim contradixerit: irritas fecit pollicitatiōes eius. ¶ Dubitat̄ vtrū i votis p̄ficiendis z dimittēdis vir z vxor ad paria iudicētur. R̄ndet Ray. quātū ad votū continentie fm̄ oēs vir z mulier ad paria iudicant̄. xxxij. q. j. si quis vxorē. In voto autē abstinentie dicūt quidam. Luz vir sit caput vxoris potest tale votum facere inuita vxore. xxxij. q. v. manifestum: nisi fiat p̄iudicium vxori in debito reddendo. In voto cōiugū p̄t̄ altero inuito facere. Et patet xxxij. q. vij. z. xxxij. q. v. Ideo fallit in hoc voto hierosolymitano: q̄d in fauorem terre sancte z fidei ch̄riane potest vir sine licētia vxoris facere z implere. vtz de vo. z vo. r. c. ex multo. vxor t̄n si non vult remanere sequat̄ virū. ¶ Dubitat̄ vtrū p̄r: maritus z tutor peccent reuocando vota subiectorū. R̄spōdet q̄ nō: q̄ vtuntur iure suo: z a canone cōcesso. Nec vouentes peccant non implendo. vt ptz. xxxij. q. v. quia uoluit. s. monachus filius vxor zc. quia fm̄ san. Tho. vbi supra. In eorum voto intelli gīt cōditio. s. si suis sup̄iorib⁹ placet. Quinto nō potest clericus mouere peregrinationem sine licentia prelati. vt patet de vo. et vo. redem. c. magne. vbi dicitur. Clericus absq̄ sui epi licentia zc. ¶ Secundum documentū quis vouere sit liberū: t̄n votum adimplere est necessariū: pbat̄: q̄ dicit̄ extra de vo. z vo. re. c. magne. Clamauit iqt̄ vox p̄phetica: vouete z reddite dño deo v̄ro: vt p̄mū ad cōsiliū: sc̄dm ad p̄ceptū referat̄. Lū scriptū sit in euange. Nemo mit tens manum ad aratru: et respiciēs retro

Preceptum Secundum

E aptus est regno dei. Itē ibidē dicit. c. licet
vniuersis liberū sit arbitrium in vouendo:
vsq; adeo tñ solutio est necessaria: vt post
votū sine pprie salutis dispēdio alicui non
liceat resiliire. hec ibi. Et illud tenetur face
re cito ⁊ non tarde secūdo aut q̄rto annis:
sicut q̄dam faciunt qui vouēt peregrinatio
nem aut ieiunū aut dare aliqd alicui san-
cto: ⁊ differunt illud sc̄do ⁊ q̄rto annis vsq;
ad mortē: ⁊ tūc cōmittunt illud amicis qui
postea parū curant. Contra illud q̄ scribi
tur Deut. xxiiij. Cū votū voueris dño deo
tuo: non tardes reddere: q; requirit illud de-
us tuus. Si moratus fueris tibi reputabit
in peccatū. Itē Eccl. v. Si quid deo voueris
non moreris reddere: displicet ei infide-
lis ⁊ stulta pmissio. Sicuti sapiēs pecuni-
am quā tenet soluere citius q̄ pot soluit: ti-
mens q; si ipam pderet non posset eā solue-
re. Sic vero que deo pmissimus cito ⁊ cele-
riter soluere debemus: ne forte per mōrtez
soluēdi ptātem pdamus: q; s̄m guilhelmū
si votū est absolutū tenet statim cum pot il-
lud implere: nisi aliud in mente habuerit. s.
q; in illo die vel termino voluerit implere
tunc poterit vsq; in illum diē vel terminū
p̄fixū licite expectare ⁊ non vltra: nisi hoc
fiat aucte aplice sedis: patz extra de voto
⁊ vo. re. c. Non est voti dicendus trāsgres-
sor qui q̄d vouit aucte sedis aplice distulit
adimplere. Legit̄ q; q̄dā i magna necessita-
te cōstitutus: vouit deo q; vellet igredi re-
ligionē: sed postq; cōualuit parum attēdit
votū. Qui denuo infirmatus vocās ad se
quendam virum sanctū. Ante cui⁹ aduētū
venerūt ad eum duo visi volentes eum di-
lacerare. In aduentu sancti viri dixit: ora
pro me pater: quia hic duo visi sunt volen-
tes me deglutire. Vir sanctus orauit ⁊ eua-
nerūt: ⁊ ipse sanatus surrexit. Eo sanato
non curauit votū. Tunc tertia vice fuit in-
firmatus: q; vidit in visione ignem inferni
⁊ exercitum demonioꝝ volentium eū tra-
here ad locum sibi deputatum. Qui iterū
misit pro illo sancto viro rogās quatenus
pro eo oraret. Qui orauit: ⁊ euauit illa de-
monum turba. Vir sc̄tus eum admonuit q;
q̄ cito esset sanat⁹ p̄ficeret votū. Qui mini-
me curauit: s; distulit vsq; i senū. Qui nō

diu deposita morte defunct⁹ est: ⁊ visi
fuerūt duo demones eū iugulātes. Legit̄
in specu. h̄sto. lib. xxvij. ca. xvij. q; in feito
sancti m̄barci euangel. apud visang. qui-
dam naute intrauerūt nauim: ⁊ cū eis plu-
res negociatores q; ppter lanam emēdam
in angli i ibāt. Et cū securius trāsire se spe-
rabant plusq; trecentas marcas secum in
marsupijs portātes circa maris medium:
viderūt piratas nauigantes: in nauī eoz
lanceas gladios ⁊ clypeos corruscantes.
Tunc singuli ad alterutrum p̄ timore pctā
sua cōfessi sunt: ⁊ qdā p̄sbyter laico cōfite-
bat. Predicti negociatores iā d̄ vita despe-
rantes marsupia sua cum tota pecunia btē
yngini obtulerūt flētes ⁊ orātes ad btāz vir-
ginē: vt eos de pirataꝝ manib⁹ liberaret:
⁊ totā illā pecuniā ad restituendā eccliam
retineret. Piratis appropinquātib⁹ magī
nauis exhortat⁹ est p̄sbyterū: ⁊ assumptis
dei genitricis reliquijs piratis sibi nocen-
di ptāte interdicit. m̄doꝝ ille philacteriuz
cum capillis btē marie assumēs cum timo-
re ⁊ deuotione i eminentiore locū puppis
ascendit: manu p̄tra hostes eleuata ex au-
toritate ch̄i ⁊ m̄is ei⁹ fortiter adiurās:
ne vltra veniant: neq; ptātem nocendi sibi
habeant interdicit. Statim dum signū cru-
cis de eodem philacterio fecit p̄tra hostes
vehemēs ventus ⁊ cōtrarius nauē retulit.
m̄dalis nauis frangit: pars mali sup vnū
ex ipsis decidēs ipm excerebrauit: ⁊ i ma-
re mortuū precipitauit. Post modicum na-
uis sana cū mercatorib⁹ ad portū peruenit
negociatores liberati sacculos suos q; ob-
tulerunt resumpserunt. Tuncq; tota angliā
circūta magnos acervos lane emendo su-
am pecuniā expēdissent: ⁊ ipsa lana ma-
gnā domū implessent eadem nocte qua in
craftinū transire debuerāt dom⁹ illa cū to-
ta lana cremata est. Sise exm̄ h̄ in eodez
speculo. li. viij. c. lxxxvij. Correlariū p̄mūz
q; religiosi sacerdotes aut seculares vidē-
tur maxime peccare: q; vouētes simpliciter
vt matrimoniū contrahant videntur licen-
tiare. ptz q; d̄ extra qui de. v̄l vouē. mat.
cō. pos. c. rursus. q; non min⁹ votū simplex
obligat apud deum q; solenne. Idez patet
xxij. q. i. ca. Nouentibus deo virginitatem

nō solū nubere s; etiā velle damnabile est. **Ibidē** c. Ananias deo pecunias vouerat q̄ post diabolica vicī⁹ psuasiōe subtraxit: sed q̄ morte mulctat⁹ est scitis. Si ḡ mortis periculo dign⁹ fuit q̄ eos q̄s dederat nummos deo abstulit: cōsidera quāto piculo i diuino iudicio dignus eris q̄ non nūmos: sed temetipsum omnipotēti deo: cui te sub monachico habitu deuoueras subtraxisti. **Idem** ponit c. q̄ bona. si ḡ. z. xxvij. q. i. c. **U** duas. vbi dī. **H**ec vero virgines q̄ nec dum sacro velamine sunt recte: tñ in pposito vtr ginali sp se simulauerūt pmanere: licet ve late nō sint: tñ si nupserit aliqñ aliquāto tēpore his agenda pñta est. **Ho.** x. annis. sequit̄ ibidē: quia sponsio eaz dño tenebat. **S**i em̄ inter hoies solent bone fidei cōtractus nulla ratione dissolui: q̄to magis ista pollicitatio quā cum deo pepigit solui sine vindicta nō debet. **Ide** in c. nubēdi licētia q̄busdā tribuit: illis vicz q̄ virginitatez vel castitate vidualē nequāq̄ p̄fesse sunt: quibusdam aut nō tribuit illis vicz q̄ virgines vel cōtinētes eē decreuerūt. **Ide** patet i c. si qua virgo. **P**eccāt etiam parentes amici z cōsanguinei: q̄ tales detrahūt a pposito virginitatis. q; dicit̄. xxvij. dist. ca. **S**i nupserit virgo non peccat: nisi illa que semet diuino cultui dedicauit. **H**arū em̄ si q̄ nupserit habebit dānationē q; primā fidē irri tā fecit: hec ibi. **S**i q̄s alteri suadet dānationē grauit̄ peccat. **S**equit̄ q; grauit̄ peccāt ille m̄fieres q̄ dicit̄. **E**go pot⁹ velle q; filia mea haberet tres v̄ quatuor pueros a tribus vel quatuor presbyteris: q̄ q; monialis aut begutta. **S**ic etiam grauit̄ peccāt qui dissuadent homini a religione aut sacerdotio qui hoc vouerūt. **C**ui⁹ exempluz scribit beatus **H**iero. in epistola ad leuitā dicens. **P**retaxata nobilissima femina iubente viro suo qui patruus **E**ustochij virginis ppositū ob matris desiderū z habitū eius cultūq; mutauit z neglectū crinem mundano more texuit: vincere cuplēs virginis ppositum z matris desiderium. **E**t ecce eadem nocte cernit in somnis venisse angelum terribili facie minantem penas z hec verba frangentē. **T**u ne ausa es viri imperium p̄ferre christo? **T**u caput virginis

dei audes tuis sacrilegis attractare manibus q̄ iā nūc arescēt: vt sentias excruciatā qd feceris: finito q̄nto mēse ad inferna duceris. **S**in aut̄ p̄seuerauer; i scelere: z marito s̄l' orbaberis z filijs. **S**ia p ordinē expleta sunt: z serā misere pñiaz veloc signa uit interitus. **H**ec **H**iero. **C**orrelarium secundum. **Q**uis matrimonū post votuz simplex non sit contrahendū: si tñ est contractum: nulla rōne est dirimendū: pbatur q; dicit̄. xxvij. dist. c. quidam. vbi dicit̄ sic. **Q**uidā nubentes post votum asserūt adulteros: ego autem dico q; grauit̄ peccant q̄ tales diuidunt. **I**dem c. **S**i vir votū virginitatis hñs adiungit vxori: postea nō dimittat vxorem: sed tribus annis peniteat. **I**dem tenet **S**. **T**ho. in. iiii. sen. quia multa non pñt fieri q̄ tñ facta tenent. **T**ales nunq; sine peccato pñt exigere debitū: q̄uis ex acti tenentur reddere. **I**dē deus ordinat q; acquirunt viros litigiosos aut ebriosos cū quibus raro cōcordāt: z ecōtra. **S**i autem talis fecerit votum solenne z nubit est excoicatus. **T**ertū documentū. **S**icut sonuerunt verba vouentis sic debet votum adimpleri aut taxare illud fm cōsiliū sapientis. **P**robat̄ q; dī **L**euiti. xxvij. **H**omo si vouerit domū suā z sc̄tificauerit eam dño suo: cōsiderabit sacerdos vtrū bona an mala sit: z iuxta precū qd fuerit ab eo constitutum venundabit. **S**i aut̄ ille qui vouerit voluerit redimere eā: dabit q̄ntam partez estimationis supra z habebit domum. **Q**d si agrum possessionis sue vouerit z consecrauerit dño. iuxta mensurā sementis estimabit̄ p̄ciū. **E**t his sequit̄ q; non bene persolunt vota sua qui vouent aliqñ sc̄tō **A**nthonio vnā vaccam pro qua dant vnū solidum aut imaginē cere triū talentoz quaz redimunt atq; ponūt tres vel quatuor denarios ad locum. **R**ecitat enim **E**usebius in chronica sua de **L**odoneo: qui fuit primus rex christianus francozum: qui promisit equum suū velocissimū beato **M**artino si eius intercessiōe posset inimicos suos debellare. **Q**ui obtenta victoria obtulit equū z volens redimere equum obtulit centum solidos pro equo redimēdo: sed equus mā sit immobilis. **Q**uo viso obtulit adhuc cent

Preceptum Secundum

L tum et factus est mobilis. Tunc dixit rex. Sancte Martine tu es bonus auxiliator sed carus mercator. Legitur in legēda sancti Nicolai: quod nobilis quidam rogauit beatum Nicolai: ut sibi filium a domino impetraret: promittens se filium ad ecclesiam eius duciturum: et cyphum aureum ei oblaturum. Filius natus est et ad etatem perducitur et cyphus fieri iubetur. Qui dum ei valde placeret: suis aptauit versus: et alium eum valentem fieri precepit. Nauigantibus itaque ad ecclesiam sancti Nicolai iubet pater filio: ut in illo cypho quem primo sibi fecerat: aquam sibi afferret. Puer autem cum vellet haurire aquam: cum cypho in mari cecidit et statim disparuit. Pater amareflens: nihilominus votum perfecit. Veniens ergo ante altare sancti Nicolai cum obtulisset secundum cyphum tanquam proletem cecidit de altari. Cum autem eum eleuasset et super altare iterum posuisset: rursus de altari longius proiecitus est. Eleuatus eum super altare tertio: adhuc longius proiecitus est. Mirantibus omnibus ad tam grande spectaculum ecce puer sanus et incolumis venit primum cyphum in manibus portans: et coram omnibus narrauit quod quando in mari cecidit: statim beatus Nico. affuit: et eum illesum seruauit. post letus ex hoc effectus amicos cyphos obtulit. Quartum documentum: quod votum quod ordinate fit sit meritum: tamen factum inordinate aut in casu aliquo non est obligatorium. Probat: quod primo non obligat si quis uouerit aliquid impossibile. Quia est regula iuris li. vi. quod ad impossibile nemo obligatur. Secundo si uouet propter metum quod cadit in constantem virum. ut extra de his que vi me. cau. fi. ca. ad audientiam. ubi dicitur. quod pro que vi metus causa fiunt carere debent robore firmitatis etc. Ibidem in ca. platū. allegatur casus. quod quidam nobilis cum uxore suspecta haberet: milites sui ex eius precepto eam ad quandam siluam ducetes euaginato gladio occidere voluerunt. Sed tandem pietate ducti sub tali conditione ei pepercunt quod in monasterio habitum suscipiet monachalem. Tandem sublato de medio viro mulier predicta de monasterio exiens alium martirium accepit. Respondit papa ibidem dicitur. Si legitime probatum fuerit non timore mortis dicentem mulierem religionem intrasse. Hinc quod

fecit postmodum habuisse ratum ipsa debet ad monasterium redire. Ergo a contrario si timore mortis fecit poterit exire. Tertio non ligat votum quod quis facit quando est amens vel furiosus aut dormiens: quod tales nec dissentire nec consentire possunt. Idem in infirmitate et extra se positus si uouerit non tenet: nisi post compos consentiat extra de reg. iu. c. si tenor. et xvij. q. ij. 2. salda. Quarto quis uouet aliquid malum sic in dei crudele votum fecerit accedentes ad principes sacerdotum et dicentes. Deuotione deuouimus nihil nos gustaturos donec occidam paulum Alet. xxij. Tale votum nemo debet implere. utz. xxij. q. iij. ca. In malis promissis rescinde fides: in turpi voto muta decretum. Dicit Eusebius in chronica sua de origine longobardorum quod quidam rex eorum alboyn nomine intravit italiam: et obseque ty cinensem ciuitatem (quod nunc papia dicitur) per tres annos. Quibus tractatis post aliquantos menses tradita est in manus eius ciuitas. Qui cum introisset portam quam dicitur sancti Iohannis. equus super quem sedebat fixit se in medio porte. Quod cum ille tenderet calcariibus et omnes qui circumstantes cederent verberibus omnino moueri non potuit equus. Tunc unus ex longobardis dixit ad regem. Memeto domine rex quid uouisti: et frange tam durum votum et ingredieris ciuitatem fere enim christianus populus est in hac ciuitate uouerat enim alboyn antea quod uniuersum populum occidere gladio quod se tradere nollet ei. Quod votum cum dirupit: equus se continuo mouit: et sic ciuitatem intravit. Quinto quando est stultum sic votum incepte Iud. xi. quod uouerat si procuteret filios amon: quod primo sibi occurreret deo uellet offerre. Quo reuertente occurrit sibi uenica filia sua. Quod votum fuit stultum: quod homo non est animal immolatiuum. Et si occurrisset sibi canis nunquam immolatus. Sic etiam uouet multe mulieres quod nolunt balneare feria quinta propter uentum. Tale est etiam votum quod rudis qui uouet ieiunium triuuium aut quatuor dierum sine omni comestione. De quibus habet exemplum in uitalpa. de duobus quod per uastam heremum icedentes uouest se nullam escam sumere nisi quam sibi diuinitus missa esset. Lumen per solitudinem oberrassent nimia fame defecti cuidam genti ferocissime occurrunt: quos ad occidendum hostes non preda sed solum metus feritas mouet. Qui panes ipsius

A obtulerunt: vn^o ex his subueniente discretione
 velut a dño sibi oblatos cum gaudio ⁊ gra
 rüactiõe suscepit. Ali^o ho recusans cibum
 tanq̃ ab hoie ⁊ non a deo sibi oblatum fa
 mis defectiõe cõsumpt^o est. Sexto cum q̃s
 vouet aliqd sub cõditiõe non tenet exequi
 votũ nisi itãte cõditiõe ⁊ die determinato.
Uñ fm Raymūdũ. si conditio defecerit vo
 tũ nõ obligat. xxxij. q. viij. nõ solũ. extra de
 cõdi. appo. c. verũ. Hoc intelligas vbi to
 ta obligatio ponit in euẽtu cõditiõis aliter
 si fuerit concausa tenet implere. Septimo
 cũ mai^o votũ impedit minus: vtz qz p̃ ingrel
 sum religiõis om̃e aliud votũ soluit. vtz de
 vo. ⁊ vo. re. c. scripture. vtz supra. Octauo
 qñ dispensatum est in voto. extra de vo. ⁊
 vo. re. c. magne. vbi dñ. Cum igitur in lege
 veteri in qua non min^o p̃ceptũ dñi obligat
 q̃ votũ hodie in ecclia. In qua dño mada
 ban^o offerri qdam que dño redderẽtur: vt
 primogenita leuitaz: qdam redimerentur
 vt aliaz tribuũ: qdam cõmutarent i aliud
 vt sicut p̃mogenitum asini qd oue cõmuta
 bant: ex hoc attendentes q̃ votũ cõmutari
 possit in opus aliud pietatis. Dicit Ray
 mūd^o q̃ ad voti cõmutatiõem duo requirũt
 scz cã ⁊ superior^o auctoritas. Cã. si voues sit
 senex debilis vel infirm^o vel si redemptio
 ⁊ cõmutatio melior videat^o ⁊ mag^o deo ac
 cepta q̃ pegrinatio ⁊ abstinẽtia. Conside
 randũ est etiã vtrũ vouẽtes hẽant cãm re
 dimendi p̃petuam vel tẽporalem: ⁊ sic idul
 geatur dilatio vel redẽptio. Extra eo. c. q̃
 sup̃ his. Scõda auẽtas ē q̃ nemini lz auẽte
 pp̃ta redimere vel cõmutare vota: sed de
 bet fieri auẽte ep̃i. Extra eo. c. v. In votis
 vero religionis cõtinentie ⁊ obediẽtie pa
 pa nõ p̃t dispensare. vtz de statu mona. c.
 cũ ad monasteriũ. dicunt tñ alij opposituz
 q̃ p̃t dispensare. Item solus papa dispen
 sat in voto terre sc̃te: in voto peregrinatio
 nis ap̃toz petri ⁊ pauli: ⁊ in voto sc̃i Ja
 cobi. **Homo** qñ accidit impotentia: vt si
 diues vouit edificare eccliam ⁊ si depau
 perat nõ obligat. Sed qd ē de illis qui vo
 uent aut p̃mittũt suis cõfessorib^o aliq̃ pec
 cata que fecerũt ⁊ cõfitem^o amplius nolle
 p̃petrare. De hoc etiã h̃t exm̃ in lib. apum
 qd illi eidẽ contigit qui libriũ illũ cõposuit.

Quod qdã diues semel p̃stebat qdã hor
 rendũ pctm̃ ⁊ nõ semel sz sepi^o illud pctm̃
 cõfessus fuit. Tandem extorsit ab eodẽ p̃
 missum q̃ nollet eũ absolueret nisi prius p̃
 mitteret: q̃ deinceps vellet desistere a sa
 li peccato: ⁊ sic absoluit eũ. Sequẽti anno
 reuersus fuit cũ eodem pctõ. Tunc eũ mi
 sit ad episcopũ: asserẽs q̃ nollet se deiceps
 intrmittere: tñ motus precib^o suis ⁊ alio
 rum eũ absoluit accepta cautiõe de recidi
 uatione. Ille idem feria tertia pasche reci
 diuauit in idẽ pctm̃ minime curã de pro
 missione. **Ador** ignis cecidit de celo: ⁊ euz
 totaliter cõbussit ⁊ extinxit: ⁊ sic dñatus
 est. **Quintũ** documentum. Maioris me
 riti est bonũ opus vouere: q̃ illud sine vo
 to exercere. Illud probat. s. Tho. ij. ij. q.
 lxxvij. arg. vj. per tres rones. Primo ille
 actus qui est a p̃fectioni p̃tute est nobilioz:
 sed vouere act^o latrue est: ergo est nobilioz.
 Sũt q̃ nobiliores illi act^o. s. ieiunare ⁊ con
 tinere si sũt ex voto: qz sic p̃tinent ad diu
 nũ cultũ: qñ qdam dei sacrificia. Scõdo: q̃a
 p̃ votũ immobilit̃ volũtas firmat in bonũ.
 Facere aut̃ ex volũtate aliqd firmata i bo
 nũ p̃tinet ad p̃fectiõem virtutis: vt patet p̃
 phm̃ in. ij. ethl. sicut etiam peccare mente
 obstinata aggrauat pctm̃. Tercio q̃a ille q̃
 vouet aliquid ⁊ facit plus se deo subijcit q̃
 ille qui solum facit. Subijcit em̃ se deo non
 solũ q̃tũ ad actum: sed etiã q̃tũ ad p̃tãtem
 qz decetero nõ p̃t aliud facere. Sicut pl^o
 daret hoĩ q̃ daret ei arborẽ cũ fructibus q̃
 si daret ei fructũ tñ. vt dicit Ansel. in lib.
 de similitudinib^o. Sequit^o ex hoc p̃mo: q̃
 virgines claustrales sunt maioris meriti q̃
 seculares: qz ille p̃petuo se ad cultuz latrue
 dedicauerũt: alie ho nõ. Scõdo sequit^o q̃ si
 cut i p̃tinẽdo mag^o merent^o sic in transgre
 diendo magis peccãt ⁊ demerent^o: qz de il
 la dñ. i. ad Corin. vij. Si nupserit virgo nõ
 peccat. De ista dicit. xvij. q. i. Vouentibus
 deo virginitatẽ non solũ nubere: sed etiam
 velle damnabile est. **Ad** autẽ talis trans
 gressio voti displicet deo. ptz Gen. vj. Ad
 dẽtes filij dei filias hoĩm q̃ essent pulchre
 acceperunt sibi vxores ex oĩbus quas ele
 gerant. Nota si illud peccatũ tñ displicuit
 deo: qz filij seth qui fuerunt filij dei accepe

Preceptum Secundum

Erant filios cayn: vt tor⁹ mund⁹ ppter hoc perijt: q̄tū displicet deo qñ persone seculares se miscent cū spiritualibus. ⁊ econtra. **N**on assumes nomen dei inuani.

Decimi quarti q̄ peccant contra istud preceptum sunt qui murmurant cōtra deuz. Et est murmur querela cū impatiētia ī his q̄ deberet homo facere ferre vel sustinere patienter: contra quos dī Sap. i. Custodite vos a murmuratiōe que nihil pdest. Et. i. ad Cor. x. Neq̄ murmurauerit sicut q̄dam ex ip̄is murmurauerūt ⁊ perierūt ab exterminatore. Et Au. xiiij. dī. Alq̄q̄ hec multitudo pessima murmurat cōtra me. Dixit dñs ad Moysen ⁊ aaron. Dic ergo eis: in solitudine hac iacebunt corpora v̄sa oēs q̄ murmurati estis: ⁊ supra hoc nō intrabitis ī terrā super quam leuauī manū meam p̄ter Laleph ⁊ Josue Et propter istū peccatū misit dñs ignitos serpentes in pplm. Jō dicit b. Augusti. in sermone de murmure. Neq̄ murmuraueritis sicut quidam ex ip̄is murmurauerūt ⁊ a serpentib⁹ perierunt. Quare a serpentibus: quia serpens venenosus est: ⁊ om̄is qui murmurat venenum diaboli in lingua portat. Primo quidam murmurant eo q̄ s̄m merita hoīm non tribuit p̄speritatem ⁊ aduersitatē in vita p̄nti. Et hec est etiā antiqua querela gentiliū ⁊ p̄hoꝝ ppter quā dixerūt plurimi mundū istū nō regi a deo sed a casu: iuxta illud Anticlaudianī ī principio. Sepe mihi dubia traxit snia mentē. Curarent ne superi terrā: aut null⁹ inesset rector. Et incerto fluerent mortalia casu. Et idem dicit Boe. li. i. De cōsolatione metro q̄nto dicens. Stelliferi cōditor orbis ⁊ c. Sequitur ibidem. Omnia certo fine gubernas: hoīm solos respicis actus. Adherito rector cohibere mō. Nam cur tanta lubrica versat fortuna vices premit insontes debita sceleri noxia pena. Et peruersi resident celso mores solio sanctaq̄ calcāt. In iusta vice colla nocentes latet obscuris cōdita virtus ⁊ c. De hoc etiam leguntur prophete murmurasse: tñ nō murmurauerūt: sed poti⁹ admirātes exclamauerūt. Quare impij sunt sublimati confortatiq̄ diuitijs. Job. xxi. ⁊ Isiere. xij. dī. Quare via

maloz p̄sperat: ⁊ bene est omnib⁹ qui p̄uaricant ⁊ iniq̄ agunt. Et ps̄. ait. Alq̄quo dñe vsq̄ q̄ pctōres gl̄iabuntur. Bñr q̄ flagella ⁊ infortunia valent ad multa: q̄ permittit de⁹ bonos flagellari propter multa: q̄ flagelluz ⁊ infortuniū s̄m Aug. sup ps̄. gl̄ificat creatorē: cōpellit nobilitatem: erudit ignorantē: custodit virtutē: protegit infirmitatē: excitat torporē: humiliat supbiētem: purgat penitentē: coronat vincētē. Hec Aug. Sunt igitur flagella patienter toleranda: quia sunt.

Creatoris glorificatiua.
Rebellantis attractiua.
Ignorantis imbutiua.
Virtutum custoditiua.
Infirmitatis protectiua.
Sommolentie excitatiua.
Familiaritatis ostensiua.
Superbie humiliatiua.
Peccatorum purgatiua.
Vincētis coronatiua.

Dico primo: q̄ sunt creatoris glorificatiua: q̄ sancti viri dū tribulant^r tūc laudant deū. Sic gl̄ificauerunt ⁊ laudauerūt deū tres pueri in fornace ignitissima: et quasi vno ore benedicebāt deū dicentes. Benedictus es dñe de⁹ patrū nostroz. Sic etiā Job cum deo permittēte tribularet^r dixit. Dñs dedit dñs abstulit: sit nomē dñi benedictū. Sup quo b. Hiero. Job percussus damno rerū: morte filioꝝ: vim doloris vertit in laudem creatoris dicens. Sit nomen dñi b̄ndictū. Dubitat^r cur ch̄riani p̄ ceteris gentilib⁹ ⁊ sarracenis magis tribulantur. Hanc q̄stionē mouet Victorinus b̄to Aug. Et r̄ndet Aug. p̄ illū dictū euāgelij. Seru⁹ sciens voluntatē dñi sui ⁊ nō faciēs plagis vapulabit multis. Ser. ne. vo. do. su. pla. pau. va. Cū igit^r ch̄riani magis sc̄tāt voluntatem dei q̄ alij: q̄ h̄nt legē ⁊ euāgelij: sequit^r q̄ magis digni sunt plaga q̄ alij: quia seru⁹ nesciēs volū. do. sui pla. pau. vapu. **S**c̄do sunt rebellantis attractiua: videmus em̄ q̄ hō supbus s̄m voluntatem carnis ⁊ pompā mundi viuēs deū non curat: sed cū de⁹ talē punit tunc coact⁹ ad deum clamat dicente ps̄. Ad dñm cū tri. cla. ⁊ c. Ideo p̄bat Boe. li. ij. p̄sa. viij. q̄ melior est